

הג הסוכות

חדש/ליקוט גמ
משאר ספרי רבינו

מצות סוכה, וקרבנות החג

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֹשְׁבוֹ

בַּסֻּכּוֹת: (פר' אמור, ויקרא כג מז)

השי"ת אומר לצדיקים ללכת לסוכות בניהם

קִשָּׁה בתחילה אמר **תֵּשְׁבוּ** לנוכח, ואחר כך אמר **כָּל הָאֶזְרָח**

בְּיִשְׂרָאֵל יֹשְׁבוֹ שלא לנוכח. אבל אמרו חכמינו ז"ל (וזהר ח"ג

קג): שהקדוש ברוך הוא יאמר לשבעה לדיקים שיושבים בצלם ויתכרך

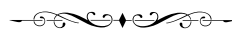
אחם תלכו לצית בניכם לסוכות שיעשו בחג, והוא זה שתקנו לומר

'תיצבו אוספיוזין' וכו', שכוונתם הוא לשבעה לדיקים, ולהם אמר

הקדוש ברוך הוא **בסוכות תֵּשְׁבוּ**, ואחר כך **כל האזרח יֹשְׁבוּ**

בסוכות:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כב)

סוד הסוכה והחג, שרמזו בהם שמות הק'

בסוכות תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. אמרו חכמינו ז"ל (סוכה יא, רס"ז

במקומנו) שהוא זכר לענני כבוד שהלכו עם אבותינו

במדבר, והם שבעה, ארבעה בארבע רוחותיו, אחד לפניו להאיר

וכו', ואחד עליהם ואחד תחתיהם, הם שבעה. שבעת ימים כנגד

שבעה עננים:

ויסוד הסוכה והחג הם פלאי פלאים, אבל אומר לכם מעט, כדי

(שתדע) [שתדעו] שהסוכה אינה מה שאתה רואה בעיניך,

שהם קנים והדם, אלא תיבת **סוכה** היא ממך שם ה' ואדנות זזה

האופן, כ"ו שצאמלע התיבה הם המספר שם הו"ה ברוך הוא,

ופ"ה הם מספר אל"ף שכולה ס"ה. והשבעים פרים שמקריבים

זזה החג, הם כנגד שבעים שרים (סוכה נה:). והחג הוא אצרהם

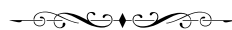
אבינו ע"ה:

בנגד שבעה לדיקים [רועים, אוספיוזין] הם שבעה מועדים שיש

לנו, ואלו הם, סוכות, פסח, שבועות, יום טוב שמיני

עלרת, ראש השנה, [יום] כפור ווע"ע להלן מאוהבה"ק פר' פנחס:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כד)

סוד הקרבנות - שישראל מבררים הנצוצות מהאומות

והקרבנתם עלה אשה ירה ניהח ליי פרים בני בקר

שלשה עשר אילם שנים בבשים בני שנה ארבעה

עשר תמימים יחיו: (אור החיים פר' פינחס, במדבר כט יג)

והקרבנתם עולה וגו' לה' פרים וגו'. נראה כי טעם המעטת

הפרים יום יום, לפי שיש שני סודי שביעיות, האומות

הם הרבים שבעים אומות ונמשלו לפרים, וישראל גם כן הם בצחינת

השבע בסוד 'צת שבע' (וזהר ח"ג א), וכל מעשיהם שביעיות, הקרבנות

בכל המוספין שבעה שבעה, ימים טובים שבעה שבעה, השבת סוד

שבעה ענפי אילן שבו שורש נשמתן שבעה, לדיקים שבעה:

ורמז ה' כנגד האומות הרמזים בפריים שיהיו מתמעטים

פניני וחידושי אור החיים הק'

בסוכה רמזו 'וימינו תחבקנו'

הסוכה צריך שיהי לה שתי [דפנות] וטפח אחד, לא פחות, כמין ה' זה. רמזו ביד הקדוש ברוך הוא, שעד סוכות ימינו פשוטה לקבל שבים, ועכשיו בסוכות מחבק אותנו כביכול, כשתפול הזרוע תמצא כמין צורת ה' והטפח:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כב)

ענני הכבוד

וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים (פר' יתרו, שמות יט ד). **ואשא**

אתכם. הנה האריך האדון בבחינת האהבה, כי הוא העיקר

במצוה להרויח כפל השכר, וצריך התעצמות גדול להשיגה, לזה

אמר ראו חיבתי בכם כרחם אב על בנים חביבין, שאפילו מדרך

כף רגליכם חסתי עליו, **ונשאתי אתכם על כנפי נשרים**, פירוש

ענני כבוד היו ממוצעים תחתם, וכן הוא אומר (דברים ח ד) **וְרָגְלְךָ**

לֹא בִצְקָה. ועוד יש לאלוה מילין לעורר האהבה, מה שאין כן

היראה שבנקל תכנס בלב האדם, וכו':

*

וַיֵּשֶׁא בַלֵּעַם אֶת עֵינָיו וַגו' (פר' בלק, במדבר כד ט). **וישא בלעם**

וגו'. הוצרך לומר **וישא**. גם הוצרך להזכיר שמו, ולא סמך על

זכרונו בסמוך. לפי מה שקדם לנו שישראל היו מסובבים

בעננים, ולא היתה עין שולטת בהם, לזה אמר שנשא בלעם וגו'

פירוש נשא נביאותו, כי הוא היה נביא אומות העולם ומחזה

נבואה יחזה. ולזה דקדק לומר **בלעם**, לרמזו נשיאות עין שאינה

בזולתו אלא בו, ובזה העיר שבמחזה הנבואה הכתוב מדבר.

ובזה השיג לראות ישראל שהיו נסתרים בענני הכבוד:

*

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַגו' (פר' כי תלך, דברים כה יח). **אשר קרך.**

יתבאר על פי דבריהם ז"ל (ר"ה ג.) שאמרו שהענן היה מכסה על

ישראל ולא היה מקומם ידוע לעולם, אלא כשמת אהרן

נסתלקו ענני כבוד ובה הכנעני ויחלם עם ישראל (במדבר כד לו).

ואם כן תקשה מנין ידע עמלק מקום חניית ישראל לבא אצלם

להלחם עמם, לזה אמר **אשר קרך**, פירוש יקר מקרהו וידע

מחניהם בדרך:

*

וַיִּכְבְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְכו' שְׁלֹשִׁים יוֹם וַגו' (פר' ברכה,

דברים לד ח). **עוד** אפשר, כי מיתת אהרן הרגישתם ביותר, לפי

שתיקך נסתלקו ענני כבוד והוסר מסוכתם, וזה סיבה ביאת

הכנעני וגו' (במדבר כא א, ואלה ר"ה ג.), לזה נתעוררו יחד כל ישראל

לבכות, מה שאין כן במיתת משה הגם שניטלו עננים כו', לא

העירו על זה, גם נטרדו בשמחת ביאת הארץ הטובה:

והולכים. ורמז בחשבון זה קבוע ארבעה עשר כבשים, לרמזו שתי הדרכות שישראל שצאים ברמז הכבשים, אחד נסתר ואחד נגלה,

הנסתר הם הברורים שצריך לברר מהאומות, והנגלה הם המזכרים. ולזה כשכלים הפרים, זה כך האות שכלה מהם הנסתר ולזה ישארו כי אם ישראל למופת ואות. והוא מה שרמזו ה' בקרבן

יום עזרת שבעה כזשים (במדבר כו לו), שהם לבני ישראל אלן קדשים, פר הוא הנשאר מהאומות מענף ושמעאל, איל הוא הנשאר מבני עשו הבא מינחם, והבן סוד הדבר:

צו את בני ישראל ויקחו אליהם שמן זית זה בתית למאור להעלות נר תמיד: מחוץ לפרכת העדת וגו': (אור החיים פר' אמור, ויקרא כד ג-ג)

כל המצוות שיש בהם שביעיות יש להם קשר

צו את בני ישראל וגו'. צריך לדעת מה ענין מצות שמן והלקחו במקום זה. גם מצות מערכת השלחן מה ענינו לכאן. ומה גם שכבר נאמרו הדברים ככתבן במקומן במצות המשכן ומלכותו. ורש"י ז"ל פירש מה שפירש, ואין לדבריו דבר מספיק, ורמב"ן ז"ל כתב שכלה השמן וכו', ואין ראייה לדבריו: ואולי כי לזה שמה מצוות שבעיות, פסח שבעה ימים, חג הסוכות שבעה ימים, שמחת תורה שבעה ימים, גם ראש השנה ויום הכיפורים ישנם בצחינת השבע להיוחס בחודש השביעי, לזה סמך לזה גם כן מצות המנורה שהיא צחינת שבע נרות. גם השלחן ישנו בסוד שבע דכתיב (פסוק ו) שש המערכת וגו', והשלחן הסדורות עליו שהוא סוד המתקבץ בו שש מעלות והיא משלמת שבע. ותמלא שמה גם כן בפרשה זו מצות העומר שהוא

שבע שפחות (לעיל כג טו), גם מצות השבת. נמצאת אומר שכלל כל מצוות השביעיות יחד, לומר כי סודם ועיקרם אחד:

ישדאל הלכו במדבר לאורו יתברך

עוד אפשר, שנתכוין בסמיכות פרשת מנורה לפרשת סוכה, על דרך מה שאמרו ז"ל (תו"ט) בפסוק מחוץ לפרכת העדות, וזה לשונם: וכי לאורה היה צריך והלא כל הארבעים שנה שהיו במדבר לא הלכו אלא לאורו, ופירשו התוספות (שבת כג: ד"ה וכו' לאורה) שלא היו הולכים לאור החמה אלא לאור השכינה, שהיו רואים מה שבתוך התפוח וכו', אלא עדות לבאי עולם וכו', ע"כ. והוא מה שנתחכם ה' בסמיכות זה של מצות המנורה למצות סוכה – פי בפסוק וגו' (לעיל כג מג), לומר כי ישראל, לכל עניני כבוד לא היה להם אור השמש, והליכתם היתה לאורו יתברך, אם כן מצות מנורה אינה אלא לפרכת העדות, עדות לבאי עולם וכו':

פרסום הנס בסוכות ובפסח

דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לי: (ויקרא כג לד, פר' אמור) למה ענין דבריו:

הזה חג הסוכות. בתורת כהנים דרשו יתור הזה, ופירשתי הברייתא בפרשת מלרע (ויקרא יד ז), וזה לשון פסוק: וראיתי להרב המופלא ה"ר יהודה רוזאניש ז"ל בספר הנכבד משנה למלך (הל' חמץ ומצה פ"ו ה"א), שהביא ברייתא אחת דומה למה שלפנינו, דתניא בתורת כהנים פרק י"א, וזה לשונם: הנה חג המצות (להלן כג ו) יום זה טעון מצה ואין חג הסוכות טעון מצה, שהיה דין, ומה אם זה שאינו טעון סוכה טעון מצה זה שטעון סוכה אינו דין שטעון מצה, תלמוד לומר 'הזה' חג המצות טעון מצה וכו'. וסם בפרק י"ד תניא וזה לשונם: הנה חג הסוכות, זה טעון סוכה ואין חג המצות טעון סוכה, שהיה דין, ומה זה שאינו טעון מצה טעון סוכה חג המצות שהוא טעון מצה אינו דין שטעון סוכה, תלמוד לומר 'הזה', זה טעון סוכה ואין וכו'. והקשה הרב הקושיות עצמם שכתבנו בצרייתות טהרת מלרע, דקשה מעל ספר הרב מה שתיירץ בזה. ודבריו ז"ל קצת דחוקים, ובפרט לכת הפוסקים (רמב"ם הל' טומאת מת פ"ט ה"ב) שסוברים דספק לאורייתא שמוחר מן התורה, לא יעמדו דברי הרב עליו השלום

ולדעתי יתבאר הברייתות דרך עצמו שזכרנו למעלה, והוא כי לכל שיש פרסום נס יציאת מצרים בסוכה בצחינת אחת יותר מפרסום נס שיש באכילת מצה, כי הרבה פעמים אדם אוכל פתו מצה מה שאין כן מעשה סוכה שיש פרסום גדול, ובפסח גם כן צחינת אחרת יש בו, שהוא יותר פרסום הנס צעתו וזמנו שהוא בט"ו בניסן. ויבא חכם שיהיה לו הסברא להגדיל פרסום נס סוכה שהוא גדול מפרסום אכילת מצה, וידון קל וחומר לסוכה שטעונה מצה, ויאמר ומה חג המצות שלא הצריך בו ה' כל כך פרסום על כל פנים חייבו במצה לכל שהוא דבר הצריך על כל פנים, סוכה שראינו שהוא פרסום גדול אינו דין שצריך מצה, תלמוד לומר הזה חג המצות. ותבא סברא אחרת שתדון בהפך ויאמר כי ידיה נלח, ודחה סברא שכנגדו ממה שמייעט סוכה שאין בה מצה ועיקר הפרסום הוא המצה, וידון לחייב סוכה בפסח בקל וחומר מסוכה שלא הצריך בה ה' מצה ואף על פי כן הצריך סוכה, תלמוד לומר הזה חג הסוכות:

הימים טובים הם כדי ללמוד תורה ולהינצל מהחולאים

ויאמר אלי מזה אתה ראה (ויאמר) ואמר ראיתי והנה מנורת זהב בלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה: (זכרי' ד ב)

שבעה ושבעה מוצקות וכו'. נתן לנו הקדוש ברוך הוא שבעה ימים של סוכות ושבעה ימים של פסח, לזכות

ימי פסח שהם ימים טובים פנויים ממלאכה, ללמוד בתורה וילך לשמוע דברי תורה, להראות הדרך הישרה שיבור לו האדם, וכמו כן שבעה ימי סוכות ועם זכותם ינצל האדם מן החלאים המקריים

לכא צימות החמה וצימות הגשמים. ולא כאותם שמאזדים זמנם באלו הימים לשחוק בקרטון או דבר אחר, אוי להם ואוי לנפשם:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כד)

ארבעת המינים

רמזי ארבעת המינים

וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעֵרְבֵי נָחַל וְשִׂמְחֶתֶם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: (ויקרא כג מ)

ארבעת מינים שבלולב רמז (ע"י מדרש אגדה ויקרא כג מ), האחרון דומה לחכם שלומד ועושה, דוגמת האחרון שהוא טוב למאכל וטוב לריח. ההדס דומה לחכם שלומד ואינו עושה, כמו כן יש [ו] ריח אבל לא טעם. הלולב וכלל נמצא מקום ריח בכת", ואפשר להשלים ע"פ הסברא. הערבה דומה למי שאין לו לא תורה ולא מלכות, גם כן לא יש טעם ולא ריח:

והטעם גם כן ברמז, האחרון דמיו יקרים, כמו שיש אחד בעיר שיש לו תורה ומעשים טובים. (האפס) [הלולב וההדס] אינו שווה כל כך, ובכן מצוי יותר. הערבה מלויה בכל פינות, דומה למי שאין לו תורה וכו'. ומזה הקדוש ברוך הוא לונו לאגוד הכל ביחד, כדי שהערבה גם כן יהיה לה זכות עם השאר טובים:

גם כן האחרון דומה לראש האדם. לולב דומה לבזית מילה. השלשה כדי הדס [דומים], האחד לידו הימין, והשניה לידו השמאל, והשלישי לגוף. והשני כדי ערבה [דומים] לרגלים. כדי שכולם יהיו יחדיו בשלום לעבוד את בוראם. וגם רמזים כולם שהם שבעה – אחרון לולב שלשה הדס ושני ערבה, לשבעה דיקים – אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כב)

ד' מיני האנשים - כנגד ד' מיני ימי העולם

אמר החכם כי ארבעה שמות יש לימי העולם, ואלו הם: חול, חול המועד, יום טוב, ושב, הם ממש כללות ישראל באופן זה. **שבת** – הוא תנוקות של בית רבן שלא חטאו (פסיקתא זוטרתא שיה"א א ח), הם קודש וגם אינן ראויים לעשות מלאכה, כמו כן השבת אינו יכול לעשות מלאכה. והעולם אינו מתקיים אלא בשביל הכל [פיהם] של תנוקות (פסיקתא זוטרתא אסתר ה יד, זוהר ח"ב לט), כמון כן השבת. **יום טוב** – הוא יהודי קשר שלומד ועושה ויש [ו] שמחה, והתורה משמח לב האדם כדכתיב (תהלים יט ט) פקודי ה'

יִשְׁרָאֵל מְשֻׁמְחֵי לֵב. הוּא הַמוֹעֵד – הם בני אדם שמתאבקים ברגלי החכמים ועושים טובה עם בעלי תורה, כמו שאמרנו שהחכם דומה למועד, כן מי שעושה טובה הוא חול המועד. **חול** – הם עמי ארצות, שכל ימיו הוא כמו חול ממש, אכילה שתייה וכו', כך החול הוא טורח ועוסק:

לזה צוה לנו השם שמלות לולב שיש בה ארבעה מינים שהם כנגד ארבעה אלו, שישמם באגודה אחת כדי שזכר כולנו:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כג)

שיש לנו לקבלה. ובכן יש לנו לעשות הנענועים, ולא כאותם ליננים שמשחקים לתקנת [החכמים] הקריטנים, אוי להם ואוי לנפשם:

ספר 'מאור החיים' (עמ' כו)

כונת הנענועים להביא שפע לעולם **בזית** נענוע הלולב הוא, ההולכה הוא כמו אחד שפושט ידו לקבל איזה דבר, וההובאה לאחר שקבלה, ועתה נענוע שאנו מנענעים אנו מבקשים מאת ה' יתברך שזכות השבעה דיקים הרמזים בלולב שיבא שפע לעולם, וההובאה היא התקוה